

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De sobrietate, quæ est specialiter circa potum. Qu[a]estio 149.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

feminis. Unde super illud Ephes. 5. Fornicatio autem & omnis immunditia, &c. dicit gloss. id est, incontinentia pertinens ad libidinem quocumque modo.

Ad primum ergo dicendum, quod læritia quæ est de actu peccati, vel sine, consequitur omne peccatum, maxime quod procedit ex habitu. Sed læritia vaga, incomposita, quæ hic dicitur inepta, præcipue oritur ex immoderata sumptione cibi vel potus. Similiter etiam dicendum quod hebetudo sensus quantum ad eligibilia, communiter inuenitur in omni peccato. Sed hebetudo sensus circa speculabilia, maxime procedit ex gula, ratione iam dicta*.

in co. ar.

Ad secundum dicendum, quod licet utilis sit vomitus post superfluum comestionem, tamen vitiosum est quod aliquis huic necessitati se subdat per immoderantiam cibi vel potus. Potest tamen absque culpa vomitus procurari ex consilio medicinæ, in remedium alicuius languoris.

Ad tertium dicendum, quod scurrilitas procedit quidem ex actu gulæ, non autem ex actu luxuriæ, sed ex eius voluntate. Et ideo ad utrumque vitium potest pertinere.

QVÆST. CXLIX.

De sobrietate, in quatuor articulos diuisa.

Debinde considerandum est de sobrietate & vitio opposito, scilicet ebrietate.

- ¶ Et circa sobrietatem quaeruntur quatuor.
- ¶ Primo, quæ sit materia sobrietatis.
- ¶ Secundo, utrum sit specialis virtus?
- ¶ Tertio, utrum vsus vini sit licitus?
- ¶ Quarto, quibus præcipue competat sobrietas.

ARTIC. I.

Utrum materia sobrietatis sit potus?

720
*sup q. 143
cor prin.*

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod materia propria sobrietatis non sit potus. Dicitur enim ad Rom. 12. Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem. Ergo sobrietas est etiam circa sapientiam, & non solum circa potum.

¶ 2 Præ-

¶ 2 Præterea, Sap. 8. dicitur de Dei sapientia, quod sobrietatem & prudentiam docet, iustitiam, & virtutem: ubi sobrietatem ponit pro temperantia. Sed temperantia non solum est circa potus, sed etiam circa cibos & venerea. Ergo sobrietas non est solum circa potus.

¶ 3 Præterea, Nomen sobrietatis à mensura sumptuum esse videtur. Sed in omnibus, quæ ad nos pertinent, debemus mensuram servare: unde dicitur ad Titum 2. Sobriè, & iuste, & piè vivamus in hoc seculo: ubi dicit gloss. * Sobriè in nobis. Et 1 ad Tim. 2. dicitur, Mulieres in habitu ornato, cum verecundia & sobrietate ornantes se. Et sic videtur sobrietas esse non solum in interioribus, sed etiam in his quæ pertinent ad exteriorem habitum. Non ergo propria materia sobrietatis est potus.

gl. interl. ibid.

SED contra est, quod dicitur Eccles. 31. Aequa vita hominibus, vinum in sobrietate: si bibas illud moderate, eris sobrius.

RESPONDEO dicendum, quod virtutes, quæ ab aliqua generali conditione virtutis nominantur, illam materiam sibi specialiter vendicant, in qua difficillimum & optimum est conditionem huiusmodi observare: sicut fortitudo, pericula mortis, & temperantia, delectationes tactus. Nomen autem sobrietatis sumitur à mensura. Dicitur enim aliquis sobrius, quasi brian, id est, mensuram servans. Et ideo illam materiam specialiter sibi sobrietas ascribit, in qua maxime laudabile est mensuram servare. Huiusmodi autem est potus inebriare valens: quia eius usus mensuratus multum confert, & modicus excessus multum lædit, quia impedit usum rationis, magis etiam quam excessus cibi. Unde dicitur Eccl. 31. Sanitas est animæ & corpori, sobrius potus. Vinum multum potatum irritationem & iram, & ruinas multas facit. Et ideo specialiter sobrietas attenditur circa potum, non quemcumque, sed eum, qui sua fumositate natus est caput conturbare, sicut vinum & omne quod inebriare potest. Communiter autem sumendo nomen sobrietatis, potest in qua-

9. 123. a.
2. et 9. 141
47. 2.

quacumque materia dici; sicut & supra dictū est *, de fortitudine & temperantia .

Ad primum ergo dicendum, quòd sicut vinum materiale inebriat corporaliter, ita etiam metaphorice consideratio sapientie dicitur potus inebrians, propter hoc quòd sua delectatione animum allicit: secundum illud Psalm. 22. Calix meus inebrians quàm praeclarus est. Et ideo circa contemplationem sapientie per similitudinem quaedam sobrietas dicitur.

Ad secundum dicendum, quòd omnia quæ ad temperantiam proprie pertinent, necessaria sunt presentis vite, & eorum excessus nocet. Et ideo in omnibus necessarium est adhibere mensuram: quod pertinet ad officium sobrietatis. Propter quod nomine sobrietatis temperantia significatur. Sed modicus excessus in potu plus nocet, quàm in alijs: & ideo sobrietas specialiter est circa potum.

Ad tertium dicendum, quòd quamvis mensura in omnibus requiratur, non tamen sobrietas proprie in omnibus dicitur, sed in quibus mensura est maxime necessaria.

721
* 2. Cor. 5
1er. 7. 20.
5. pri. Et
Ti. 2. 1er.
3. 60. 2.

ARTIC. II.

Virum sobrietas sit per se virtus specialis?

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quòd sobrietas non sit per se quaedam specialis virtus. Abstinencia enim attenditur & circa cibos & circa potus. Sed circa cibos non est specialiter aliqua specialis virtus. Ergo nec sobrietas, quæ est circa potum, est aliqua specialis virtus.

¶ 2 Præterea, Abstinencia & gula sunt circa delectationes tactus, in quantum sensus est alimentum. Sed cibos & potus simul cedunt in alimentum: simul enim indiget animal nutriri humido & sicco. Ergo sobrietas, quæ est circa potum, non est specialis virtus.

¶ 3 Præterea, Sicut in his quæ ad nutritionem pertinent, distinguitur cibus à potu, ita etiam distinguuntur diversa genera ciborum & diversa genera potuum. Si ergo sobrietas esset per se quaedam specialis virtus,

tus
vel
ues
cia
tat
di
re
Et
nis
ren
rati
cet
mo
spe
A
mu
cam
ad
nen
rati
virt
A
non
tua
non
dun
A
inel
dien
per
secu
uerfi
cibo

tus, videtur quod circa quamlibet differentiam potus vel cibi, sit quædam specialis virtus: quod est inconueniens. Non ergo videtur, quod sobrietas sit specialis virtus.

SED contra est, quod * Macrobius ponit sobrietatem specialem partem temperantiæ.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est *, ad virtutem moralem pertinet conseruare bonum rationis contra ea, quibus potest impediri. Et ideo vbi inuenitur speciale impedimentum rationis, ibi necesse est esse specialem virtutem ad illud remouendum. Potus autem inebrians habet specialem rationem impediendi vsum rationis, in quantum scilicet perturbat cerebrum sua fumositate. Et ideo ad remouendum hoc impedimentum rationis, requiritur specialis virtus, quæ est sobrietas.

Ad primū ergo dicendum, quod cibus & potus communiter impedire possunt bonum rationis, absorbendo eam per immoderantiā delectationis. Et quantum ad hoc communiter circa cibum & potum est abstinentia. Sed potus inebriare valens, impedit specialiter rationem, vt dictum est *. Et ideo requirit specialem virtutem.

Ad secundum dicendum, quod virtus abstinentiæ non est circa cibos & potus, in quantum sunt nutritiua, sed in quantum impediunt rationem. Et ideo non oportet quod specialitas virtutis attendatur secundum rationem nutritionis.

Ad tertium dicendum, quod in omnibus potibus inebriare valentibus est vna & eadem ratio impediendi rationis vsum. Et sic illa potuum diuersitas, per accidens se habet ad virtutem. Et propter hoc secundum huiusmodi diuersitatem, virtutes non diuersificantur. Et eadem ratio est de diuersitate ciborum.

*l. 1. in somnium Sci
pio. in f.
2. anse
med.
9. 136. a.
1. et 9. 141
a. 3. et 9.
146. a. 2.
C. 1. 2. 9.
65. ar. 2.*

in co. ar.

722

Utrum usus vini totaliter sit illicitus?

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod usus vini totaliter sit illicitus. Sine sapientia enim non potest aliquis esse in statu salutis. Dicitur enim Sap. 7. Neminem diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia inhabitat. Et infra 9. Per sapientiam sanati sunt, qui cumque placuerunt tibi Domine à principio. Sed usus vini impedit sapientiam: dicitur enim Ecclesiast. 2. Cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnes meam, ut transferrem animum meum ad sapientiam. Ergo potus vini est uniuersaliter illicitus.

¶ 2. Præterea, Apostolus dicit ad Roman. 14. Bonum est non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. Sed cessare à bono virtutis est vitiosum, & similiter fratribus scandalum ponere. Ergo uti vino est illicitum.

¶ 3. Præterea, Hieronym. * dicit, quod vinum cum carnibus post diluuium est dedicatum. Christus autem venit in fine seculorum, & extremitatem retraxit ad principium. Ergo tempore Christianæ legis videtur esse illicitum uti vino.

SED contra est, quod Apóst. dicit 1. ad Timot. 5. Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino, utere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Et Eccles. 31. dicitur, Exultatio animæ & cordis, vinum moderatè potatum.

RESPONDEO dicendum, quod nullus cibus vel potus secundum se consideratus, est illicitus, secundum sententiam Domini dicentis Matth. 15. Non quod intrat in os, coinquinat hominem. Et ideo bibere vinum, secundum se loquendo, non est illicitum: potest tamen reddi illicitum per accidens. Quandoque quidem ex conditione bibentis, quia vino de facili læditur, vel quia ex speciali voto obligatur ad vinum non bibendum. Quandoque autem ex modo bibendi, quia scilicet mensuram in bibendo excedit. Quandoque autem

*Habetur
di. 25. c.
Ab exor
dio, ex
Hier. l. 1
contra Io
uian. 2. 3.*

autem ex parte aliorum, qui ex hoc scandalizarentur.

Ad primum ergo dicendum, quod sapientia potest haberi dupliciter. Vno modo, secundum modum communem, prout sufficit ad salutem. Et sic non requiritur ad sapientiam habendam, quod aliquis à vino omnino abstineat, sed quod abstineat ab immoderato usu vini. Alio modo, secundum quendam perfectionis gradum. Et sic requiritur in aliquibus ad perfectè sapientiam percipiendam, quod omnino à vino abstineant, secundum condiciones quarundam personarum & locorum.

Ad secundum dicendum, quod Apostolus non simpliciter dicit bonum esse abstinere à vino, sed in casu in quo ex hoc aliqui scandalizantur.

Ad tertium dicendum, quod Christus retrahit nos à quibusdam sicut omnino illicitis, à quibusdam verò sicut ab impedimentis perfectionis. Et hoc modo retrahit aliquos à vino propter studium perfectionis, sicut & à diuitijs & alijs huiusmodi.

ARTIC. IV.

Utrum sobrietas magis requiratur in maioribus personis?

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod sobrietas magis requiratur in maioribus personis. Senes enim excellentiam quandam homini præstat. Unde & senibus honor & reuerentia debetur: secundum illud Leuit. 19. Coram cano capite confurge, & honora personam senis. Sed Apostolus specialiter senes dicit esse ad sobrietatem exhortandos, secundum illud ad Titum 2. Senes, ut sobrii sint. Ergo sobrietas maxime requiritur in excellentioribus personis.

723
1. Tim. 2.
1e. 2. 10. 3.

¶ 2 Præterea, Episcopus in ecclesia excellentissimum gradum habet, cui per Apostolum indicitur sobrietas, secundum illud primæ ad Tim. 3. Oporteret Episcopum irreprehensibilem esse, vnius uxoris virum, sobrium, prudentem, &c. Ergo sobrietas maxime requiritur in personis excellentioribus.

¶ 3 Præterea, Sobrietas importat abstinentiam à vino

vino. Sed vinum interdicitur regibus, qui tenent summum locum in humanis rebus: conceditur autem his qui sunt in statu desolationis, secundum illud Proverb. 31. Noli regibus dare vinum. & postea subdit, Date siceram merentibus, & vinum his qui amare sunt animo. Ergo sobrietas magis requiritur in excellentioribus personis.

SED contra est, quod Apostolus dicit primò ad Timoth. tertio, Mulieres similiter pudicas, sobrias, &c. Et ad Titum secundo dicitur, Iuvenes similiter habitare ut sobrij sint.

RESPONDEO dicendum, quòd virtus habet habitudinem ad duo. Vno quidem modo ad contraria vitia, quæ excludit, & concupiscentias quas refrænare. Alio modo, ad finem in quem perducit. Sic ergo aliqua virtus magis requiritur in aliquibus, duplici ratione. Vno modo, quia in eis est maior pronitas ad concupiscentias, quas oportet per virtutem refrænari; & ad vitia, quæ per virtutem tolluntur. Et secundum hoc, sobrietas maxime requiritur in iuuenibus & mulieribus: quia in iuuenibus viget concupiscentia delectabilis propter feruorem ætatis. In mulieribus autem non est sufficiens robur mentis, ad hoc quòd concupiscentiis resistant. Vnde secundum Valerium Maximum, mulieres apud Romanos antiquitus non bibebant vinum. Alio verò modo sobrietas magis requiritur in aliquibus, utpote magis necessaria ad propriam operationem ipsorum. Vinum autem immoderate sumptum præcipue impedit usum rationis. Et ideo in illis, in quibus ratio debet vigere ad aliorum eruditionem; & Episcopis seu quibuslibet ecclesiæ ministris, qui mente deuota debent spiritualibus officijs intendere; & regibus, qui per sapientiam debent populum subditum gubernare: specialiter sobrietas indicatur. Et per hoc patet responsio Ad obiecta.

*l. 2. c. 1. in
titulo de
usu vini
mulieri-
bus inser-
dicto.*